

Michel Geven - Eutelen-beeld

factsheet

GEELGORS

Jules Bos

WAAR & HOE LEVEN GEELGORZEN?

Leefgebied

Jankees Schwiebbe

- Favoriet leefgebied is het halfopen akkerbouwlandschap met veel landschapselementen, zoals greppels, houtwallen, hagen, bosschages en ruige overhoekjes. De geelgors komt ook voor in graslandgebieden met veel landschapselementen, in bosranden langs heidevelden en in jonge bosaanplant.
- Geelgorzen zijn standvogels die overwinteren in de buurt van hun broedgebied.
- Geelgorzen zoeken op de grond naar voedsel, voornamelijk zaden. Nestjongen worden gevoerd met insecten.
- In de winter zoeken geelgorzen in groepsverband plekken op met lage, zadenrijke vegetaties, zoals stoppelvelden van diverse gewassen of speciaal aangelegde wintervoedselveldjes. Op kale akkers en in wintergraanakkers en intensief grasland is 's winters weinig voor ze te halen.

Gedrag

Broedgebied

Bertu Weidink Kina

- De geelgors nestelt in ruigere vegetatie op of vlak boven de grond, zoals in ruig begroeide greppels of randen langs een heg, houtwal of bosrand. Later in het broedseizoen ook wel in dichte struiken, hagen en houtwallen. Ze verbergen hun nest, een kommetje van grassen en plantenstengels, zo goed mogelijk.
- Het broedseizoen is lang. Eerste legfels worden vanaf half april gestart, latere legfels kunnen nog tot in augustus beginnen. De geelgors kan maximaal 3 broedpogingen ondernemen.

De geelgors in Nederland

Midden jaren zeventig van de vorige eeuw kwamen geelgorzen in vrijwel alle delen van Nederland hoger dan één meter boven NAP voor. Sindsdien is de soort als broedvogel verdwenen uit onder meer de duinen, Zeeuws-Vlaanderen en het oostelijke rivierengebied en van de Waddeneilanden. Op dit moment nemen de verspreiding en aantallen van geelgorzen in delen van Zuidoost- en Midden-Nederland af, maar in het noordoosten is sprake van toename en uitbreiding. Al met al neemt hun aantal sinds 1990 op landelijk niveau weer toe. De hoogste dichtheden komen voor in het Heuvelland, Drenthe, Zuidoost-Groningen en het oosten van Twente en de Achterhoek.

GOED BEHEER

Zorg voor veilige nestgelegenheid en insecten als zomervoedsel:

- Leg houtwallen, struwelen, heggen, hagen of greppels aan, handhaaf minimaal de bestaande landschappelijke elementen.
- Leg ruige randen rondom akkers of graslanden aan of zorg voor ruige stroken op de akker of in het grasland zelf. Maak ze zo breed mogelijk (>10 m). Laat randen bij voorkeur aansluiten op houtwallen, struwelen of hagen. Het is vooral zinvol om ze aan te leggen op plekken waar weinig grasachtige randen of overhoekjes aanwezig zijn. Om kruiden een kans te geven, moet de grasrand extensief beheerd worden. Pas dus geen bemesting en geen gewasbeschermingsmiddelen toe.
- Wees terughoudend met herbiciden en insecticiden en/of gebruik selectieve middelen. Laat de buitenste randen van gewassen, waar opbrengsten toch al vaak lager zijn, onbespoten, zodat kruiden en insecten er kunnen overleven.

KALENDER

BROEDSEIZOEN

april-augustus

Nest maken

Wijl Meinders - Buitenbeeld

- In april zoekt het vrouwtje naar een geschikte plek voor een nest. Geliefde broedplaatsen zijn heggen en houtwallen met een goed ontwikkelde kruidlaag en kruidenrijke zomen.

Broeden

Jankees Schwiebbe

- Het vrouwtje legt 3-5 eieren, licht van kleur met fijne, paarse lijntjes erop. Het vrouwtje broedt 12-14 dagen en brengt de jongen daarna samen met het mannetje groot.
- De meeste eieren worden in mei en juni gelegd. Uiterlijk eind augustus zijn alle jongen van dat jaar uitgevlogen.

Grootbrengen jongen

Jankees Schwiebbe

- Geelgorzen voeren hun jongen met insecten, later in het seizoen ook met halfrijp graan en andere zaden. Na zo'n 12 dagen verlaten de jongen het nest. Niet lang daarna kan een nieuw broedsel volgen.

HERFST EN WINTER

Jankees Schwiebbe

- 's Winters verblijven geelgorzen vaak in groepen in gebieden met veel zaden en met beschutting in de vorm van houtwallen, struwelen, heggen of bosranden. In gebieden met speciaal aangelegde wintervoedselveldjes kan een groep honderden vogels tellen, vooral tijdens perioden met vorst of sneeuw.

Wijl Meinders - Buitenbeeld

MEER WETEN?

- Kaart met de verspreiding van de geelgors in Nederland: www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/18570
- J.F.F.P. Bos e.a., 2010. Een Veldleeuwerik zingt niet voor niets! Schatting van kosten van maatregelen voor akkervogels in de context van een veranderend Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

U kunt deze documenten downloaden van www.vogelbescherming.nl/akkervogelfactsheets

GOED BEHEER

Zorg voor veilige nestgelegenheid en insecten als zomervoedsel (vervolg):

- Neem van april t/m augustus een rustperiode in acht: pleeg dan geen onderhoud aan houtwallen, struwelen en heggen en vermijd het maaien van bermen, greppels, taluds en stroken met ruige vegetaties.
- Laat bij het maaien van bermen, greppels, taluds en stroken altijd tenminste 15-30% van de oppervlakte ongemaaid, zodat zich daar een ruigere vegetatie kan ontwikkelen waarin geelgorzen kunnen nestelen.
- Snoei een heg niet elk jaar helemaal, maar gefaseerd eens per 2 of 3 jaar.

Zorg voor wintervoedsel:

- Laat een graanakker geheel of gedeeltelijk ongeogst. Het graan dient dan als voedsel voor geelgorzen in de winter. Leg deze wintervoedselveldjes alleen aan naast bomen, struwelen of hagen, waarin geelgorzen bij gevaar (sperwer!) dekking kunnen zoeken. Laat wintervoedselveldjes minimaal tot half maart ongemoeid, of zolang als geelgorzen er gebruik van maken (zie factsheet Wintervoedselveldje).
- Zorg voor overwinterende graanstoppels of stoppels van andere gewassen. Wacht tot minimaal half maart met het onderwerken van deze stoppels (zie factsheet Overwinterende graanstoppels).